

Atots ens ve a la memòria, amb intensitat, la gent que hem estimat. El passat que ens explica sovint és davant nostre. Miro una foto antiga, en blanc i negre, i veig que el meu pare té un mapa. Devia tenir uns 30 anys, portava una granota de mecànic i era al taller. Sembla mirar a càmera amb la seguretat de qui sap el que cal fer. Crec que sempre ho va saber. Era una generació poc donada a dubtar, perquè, si ho feies, la història amb majúscula t'aixafava.

Ell no podia imaginar que, molts anys més tard i ja una mica mort –no ho ha estat mai del tot–, aquell mapa desaparegut seria un repte per al seu fill, que voldria apropiarse a un món que ignorava. Era una invitació a reconstruir una absència molt present.

L'Isidre es va fer voluntari a la Guerra Civil. Mecànic de tancs. Un nano idealista de 17 anys de qui la seva mare deia, en una profecia no complerta: “Tinc onze fills i l'únic que no morirà al llit és l'Isidre”.

L'àvia Rosa es va equivocar. La gent no sempre mor com s'espera. Potser perquè ni ella ni el seu fill havien llegit mai *La mort de Virgili* de Hermann Broch, un llibre po-

Quan penses en el teu pare...

Jordi Nadal

derós i indigest que qui escriu no va poder acabar. Potser per això no podien imaginar com els braços poderosos de l'Isidre li obririen pas a la vida. Al llibre, crec recordar, els emissaris de Roma s'obren pas amb els braços davant el fèretre de Virgili.

Encetar una narració no és encertar-la. Un ho prova. Fa massa anys que treballo amb llibres i que llegeixo per saber-ho. He llegit massa coses bones per no notar quan

una cosa és només justeta. Però si vols fer de notari dels teus propis sentiments i món, una mica d'escriptura no fa mal. Com deia una amiga metgessa: “Els llibres són els meus psiquiatres”. Reconstruir una vida exigeix detall, paciència i tenacitat. I no en tinc. Entro als túnels amb pressa, perquè en vull sortir aviat.

Tot això surt de llegir un capítol de James Salter, de *No guardar nada*, que és una lliçó de vida en cinc folis. Com que ara no puc parlar amb el meu pare, intento retrobar-lo en mi. Com l'escultor que treu el que sobra del bloc de pedra. Ara toca picar amb el cisell i anar traient trossos, amb la contundència de l'escultor i la delicadesa de l'antropòleg que passa el pinzell per uns ossos.

Avis: ves amb compte, estàs desenterrant una part del teu passat que exposes a la mirada futura dels altres, que sovint no tenen per què estar-hi interessats, i molt difícilment ho poden entendre.

Les alegries sempre són a mida dels altres. En el fons, una bona educació serveix per entendre que moltes coses són incomprendibles: t'acostuma a la victòria d'acceptar el fracàs.●